

Handleiding: Maak uw eigen wormenbak

Voor u begint

Stel uzelf deze vragen:

- **Is een wormenbak voor mij het beste systeem?**
Een wormenbak is het kleinste systeem waarin u kunt composteren. Hoe kleiner het compostsysteem, hoe kwetsbaarder. Wormen kunnen in een afgesloten bak bijna niet weg. Als ze uit de bak kruipen is dit een teken dat er iets misloopt en moet u ingrijpen. Zijn de omstandigheden in de bak te slecht dan sterven de wormen. Hebt u een klein tuintje? Dan is een compostvat altijd een betere keuze: u hebt betere compost en als er eens iets misloopt zijn de wormen maar tijdelijk weg. Ze komen vanzelf terug als de omstandigheden goed zijn.
- **Heb ik een goede plaats om de wormenbak te zetten?**
Een wormenbak kan zowel binnen als buiten staan. Buiten zoekt u een goed beschutte plaats. De wormenbak moet beschermd zijn tegen vorst, regen en zon. Wormen zijn het actiefst tussen 15 en 25°C (bij temperaturen boven de 30°C en onder de 10°C kunnen wormen sterven). Kies een plek op een beschut terras, onder een afdak of gewoon in de tuin onder een struik. Ideale plaatsen binnen zijn de garage, kelder, berghok, traphal en zelfs de keuken.

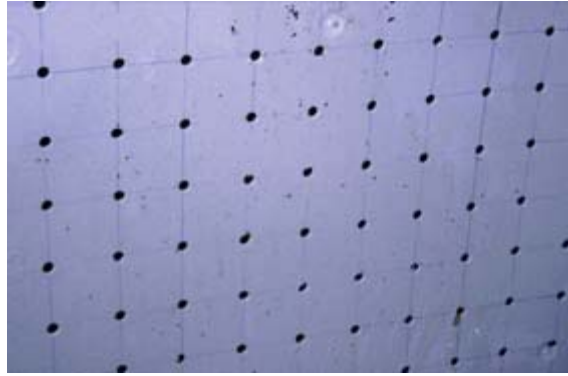
Aan de slag

Wat hebt u nodig?

- minimum 3 plasticen bakken die in elkaar kunnen schuiven (type curver, alibert...); kies geen lichtgekleurde of doorzichtige bakken want wormen zijn lichtschuw
- bijhorend deksel
- handvol compostwormen + compost
- boormachine met een boor van 6 mm

Hoe gaat u te werk?

- in alle bakken, behalve in de onderste opvangbak, moeten gaatjes komen
- teken een raster op de onderkant van de bodems. De beste afstand tussen de lijnen is ongeveer 2 cm. De diameter van de gaatjes moet 6 mm zijn. Zo hebben de compostwormen een goede doorgang van de ene naar de andere bak.

- Maak de gaatjes met een handboortje of een elektrische boor. Gebruik een houtboor van 6 mm.
- Ook in het deksel moeten gaten komen. Een afstand van 5 cm tussen de luchtgaatjes is voldoende. Ga voorzichtig te werk om te voorkomen dat het deksel barst.

Hoe start u de wormenbak op?

- Als de gaatjes geboord zijn, kunt u starten.
- De onderste bak (die zonder gaatjes) doet dienst als opvangreservoir voor het percolaat (het lekvocht van de compost). Dit is de vergaarbak.
- Plaats de eerste, geperforeerde bak in deze vergaarbak. Deze bak vult u met een handvol, halfverteerde compost met daarin de compostwormen. Eventueel kunt u eerst nog een laag houderig materiaal op de bodem van de bak leggen zoals fijne twijgjes, loofhoutsnippen. Boven op de verterende compost met de wormen in kunt u al een klein laagje groente- en fruitresten leggen.
- Dan legt u het deksel er op en is de wormenbak klaar.

Welke wormen?

- compostwormen (*Eisenia fetida*)
- vraag compostwormen aan iemand die al composteert. Kent u niemand, vraag het dan aan een compostmeester via het EcoHuis
- regenwormen zijn niet geschikt
- koop ook geen wormen in een visserswinkel of op internet, het zijn meestal niet de compostwormen

Hoe composteren in uw wormenbak?

- Verklein uw vers keukenafval een beetje voor u het in de wormenbak werpt. Dit bespoedigt de vertering door de wormen.
- Maak de laag groente- en fruitresten nooit te dik. Dan ontstaat warmteontwikkeling waar de wormen niet van houden.
- Als de totale laag in de bak 15 tot 20 cm bereikt, legt u het afval in een lege, geperforeerde bak die u bovenop de eerste bak met composterend materiaal zet. Let er op dat de bak het materiaal raakt. Als het materiaal in de eerste bak verwerkt is, dan kruipen de wormen naar de hogere bak op zoek naar voedsel.
- In de bak zijn niet enkel de wormen aan het werk; het materiaal wordt voorverteerd door micro-organismen, schimmels en bacteriën. Daarnaast vindt u ook pissebedden en springstaartjes tussen de halfverteerde compost.
- Verwijder de onderste bak met verteerde compost niet te snel. De wormen verhuizen immers nog een hele tijd tussen de verschillende niveaus. Door de bak met verteerde compost een tijdje bovenop de andere bakken te plaatsten, kan het materiaal nog wat nadrogen en kunt u er naar behoefte uit oogsten. Let er wel op dat de bak geen contact maakt met het materiaal in de bak eronder.

Hoe uw wormenbak onderhouden en compost oogsten?

- Een bak kan kapot gaan door overvoeden. Hou dus goed in de gaten of de wormen de hoeveelheden kunnen verwerken. Geef zeker in het begin liever te weinig dan te veel. Volg het proces in de bak.
- Als u ziet dat in de laagste geperforeerde bak het keukenafval bijna onherkenbaar is en bijna alle wormen naar een hogere bak zijn, plaats dan de bak helemaal boven aan de stapel met het deksel op. De bak kan dan wat droger worden en hierna kunt u de compost gemakkelijk oogsten.
- Voeg regelmatig wat twijgjes, kleine takjes, droge bladeren toe. Dit helpt om zuurstof in het composterend materiaal te houden en geeft betere compost.
- Giet regelmatig uit de onderste bak - de opvangbak voor het vocht - het 'percolaat' weg. U kunt dit minimaal 10 maal verdund ook als plantenvoeding gebruiken.

Kraantje of niet?

Vaak ziet u wormenbakken met een kraantje. Is dit nodig of niet? Wat zijn de voor- en nadelen?

Geen kraantje:

- sluiting tussen kraantje en bak kan lekken (meestal gebeurt dit ook na verloop van tijd)

- kraan zelf kan verstopen
- de wormenbak moet steeds op een verhoog staan, de opening van de kraan komt immers onder het niveau van de bak
- er blijft steeds een bodempje vocht achter in de opvangbak. Het kraantje kan immers niet laag genoeg geplaatst worden om al het percolaat uit de bak te laten lopen.
- een bak zonder kraantje is makkelijker en properder te beheren

Wel kraantje:

- een kraantje vergemakkelijkt het oogsten van het percolaat
- gebruik zuurvrije siliconen om het kraantje lekvrij te installeren, anders blijft de geur maandenlang hangen en daar houden de wormen niet van

